

“בניי, היו קורין פרשה זו”. עריכה ומשמעות בפסיקתא דרב כהנא. ארנון עצמון.
ירושלים, מאגנס, תשפ”ב. יא+451 עמ’. (02-6586659)

‘פסיקתא דרב כהנא’ הוא מדרש אגדה, אחד מני רבים, שחובר כנראה בסוף תקופת האמוראים בארץ ישראל שהייתה אז תחת השלטון הנוצרי-ביזנטי. שנים לאחר מכן חובר מדרש אחר בשם ‘פסיקתא רבתי’ שכלל חלקים נכבדים מ’פסיקתא דרב כהנא’ הקדום יותר (לפעמים הוא כונה בטעות ‘פסיקתא רבתי דרב כהנא’), ודווקא ‘פסיקתא דרב כהנא’ נעלם ולא היה ידוע דורות רבים, מה שגרם לבלבול רב בין שני המדרשים האלו. רק לפני כמאה שנים נתגלו ופורסמו חלקים נכבדים מ’פסיקתא דרב כהנא’, שעוסק בקריאות התורה של המועדים ושל ימים מיוחדים אחרים וגם בכמה מהפטרותיהם. פרופ’ עצמון המלמד מדרש ואגדה באוניברסיטת בר אילן חוקר את הפסיקתא דר”כ מזה עשור, וכבר פרסם מאמרים רבים בעניינים נקודתיים הקשורים למדרש הזה. בספר זה הוא חודר לעומק סוגיית חיבור המדרש - כביכול הוא מציץ מעבר לכתפו של עורך הפסיקתא העלום היושב ליד שולחן עבודתו, ומגלה לנו את דרך עבודתו, את מטרותיו, את חומר הגלם המדרשי שעמד לפניו ואת העקרונות העומדים בבסיס המוצר המוגמר. השער הראשון בספר ובו שישה פרקים עוסק במקורה של הפסיקתא דר”כ ובנוסחה ובתוכנה ובהרכבה ובסידרה ובמקבילותיה וכו’, השער השני עוסק בניחות מפורט של מבחר פסקאות בפסיקתא דר”כ, והשער השלישי מסכם בחמישה פרקים את מסקנות המחקר על דרכי פעולתו של עורך המדרש, על הקשר שבין חיבור המדרש לבין הארגון מחדש של מנהגי התפילה וקריאת התורה בסוף תקופת האמוראים, תקופת המעבר מסיום קריאת התורה בציבור פעם אחת בשלוש שנים לסיום קריאתה כל שנה, ועוד. בכרך זה מונח לפני כל לומד מעמיק כל החומר הדרוש לו כדי להכיר את המדרש הזה באופן שלם ומסודר ומבוסס, וכך ראוי שייעשה לכל המדרשים ולכל ספרי הקדמונים.